

BOĞAZIÇI ÜNİVERSİTESİ DERGİSİ

Beşeri Bilimler – Humanities

Vols. 8-9 – 1980-1981

YABANCI DİL ÖĞRETİMİ VE DİLBİLİM *

Hikmet Sebüktekin ^a

ÖZET

Dilbilimin temel ürünü olan dil betimlemelerinden yabancı dil öğretiminde nasıl yararlandığı, uygulamalı dilbilimin ne olduğu ve hangi bilim dallarıyla işbirliği yaparak yabancı dil öğretimine katkıda bulunduğu bu yazıda ele alınan başlıca konulardır. Yabancı dil öğretiminde biçimin yanında anlamın, genel ölçü dilin yanında ilişkisel dil türlerinin ve son olarak amaç-dilin yanında anadilin taşıdığı önem vurgulanmış, ayrıca dil, dilbilim ve dil öğrenimi konularında öğrenciyi aydınlatmanın daha sonra yer alacak olan yabancı dil öğrenimini kolaylaştıracağı görüşü ileri sürülmüştür.

Adı ister gramer, ister filoloji ya da dilbilim olsun, dil konusunda yapılan bilimsel çalışmaların yabancı dil öğretimindeki sorunları çözebileceğine eski çağlardan beri inanılmıştır. Günümüzden iki bin yıl kadar gerilere baktığımızda Yunancanın Latinlere çeviri yoluyla öğretiltiğini, bu iş için de belirli metinlerin yanı sıra dil çalışmalarının başlıca ürünleri olan bir gramer kitabıyla iki dilin sözcükleri arasında ki anlam eşdeğerliliğini gösteren bir sözlüğün kullanıldığını görüyoruz. Bir dilden öbürüne anlam aktarılmasını amaçlayan böyle bir yaklaşımda 'bilinmeyen' öge, yani yabancı dil, yazılı metinlerden, 'açıklayıcı' öğeler ise o dilin gramer kurallarından ve eşdeğer anlamlı sayılan sözcüklerin listelerinden oluşmaktadır. İnsanlara özgü bir bildirişim aracı olan dil bugün özetle 'biçim, anlam ve bunlar arasındaki örgün ilişkiler' diye tanımlandığına göre, aslında yabancı dil öğretiminde kullanılan temel öğelerin sayısında eskiye oranla herhangi bir değişiklik yoktur. Ancak öğelerin kapsam, özellik ve işlevlerine ilişkin

* Bu yazı, 16-17 Şubat 1978 tarihinde Hacettepe Üniversitesince düzenlenmiş olan 'Yüksek Öğretimde Dilbilimin Yeri' adlı seminerde konuşma biçiminde sunulmuştur.

^a Prof. Dr., Dilbilim ve Edebiyat Bölümü, Boğaziçi Üniversitesi.

görüşler son elli altmış yıl içinde büyük değişikliklere uğramıştır. Bunları kısaca gözden geçirelim.

1. **Dil.** Gerçek dil her türlü anlamın seslerle simgelandığı konuşma dilidir. Yazılı metinler dilin tüm özelliklerini yansıtmada yetersiz kalırlar. Örneğin, vurgu, ton, kavşak gibi parçalarüstü ses birimlerini yazıda tam olarak göstermek, noktalama işaretlerinin yardımıyla bile olanaksızdır. Ayrıca, dil bildirişiminin doğal biçimi konuşmadır. Yazı ise zaman ve uzaklık engellerini aşma gereksinmesinden ortaya çıkmış bulunan ikincil bir bildirişim oluşu olup günlük yaşamdaki işlevi konuşmaya oranla çok sınırlıdır. Ölü dillerin dışında, yazısı bulunup da konuşulmayan herhangi bir dile rastlanmadığı gibi, okuma yazma bilmeyen yetişkinlerle okul öncesi çağındaki çocukların ve dilleri için henüz bir yazı düzeni geliştirilmemiş olan toplumlardaki bireylerin bildirişim yönünden aksaklıklarla karşılaştıkları da hiç görülmemiştir. Üzerinde önemli durulması gereken başka bir konu da, yerel ve toplumsal ağızlar arasından seçilen ölçü dilin neleri içermekte olduğudur. Yaş, eğitim düzeyi, güç, yetki, üstünlük, saygınlık, cinsiyet, akrabalık, arkadaşlık, meslek gibi pek çok etmen toplumun gerek bölükleri, gerek bireyleri arasındaki bildirişimin ölçü dil içinde yer alan, ancak tümce biçimleri ve sözcük seçimi yönlerinden kendilerine özgü nitelikler taşıyan çeşitli dil türlerini oluşturur. Bu ölçü dil içi türlere ilişkisel tür adını verebiliriz. Sözlü ya da yazılı bildirişim sırasında, karşıımızdakilerle aramızda var olan tutum ve davranışlara, ayrıca onlarla birlikte içinde bulunduğumuz durumlara uygun ilişkisel türü çoğu zaman farkına bile varmadan seçer, bir türden başka bir türe geçişler yaparız. Yazılı metinlerin tüm ilişkisel türleri yansıtmada yetersiz kaldığı ortadadır. Geleneksel yabancı dil öğretiminde kullanılan yazılı metinler ise, genellikle ölçü dil olarak tanıtılan, ama aslında ölçü dilin yalnızca birkaç resmi ilişkisel türünü içeren örneklerdir.

Yabancı dil öğreniminin bir bildirişim gereksinmesini karşılamak amacıyla yapıldığı hiç bir zaman unutulmamalı, amaca uyacak ilişkisel tür seçiminin yanı sıra işittiğini anlama, konuşma, okuduğunu anlama ve yazma becerilerinden hangisine ya da hangilerine ağırlık verileceği özenle saptanmalıdır.

2. **Gramer.** Bir dilin çeşitli birimleri arasında var olduğu gözlenen ya da sezilen örgüyü açıklamak üzere oluşturulmuş karmaşık kurallar dizgesine o dilin grameri diyoruz. Hemen belirtelim, Türkçede 'gramer' sözcüğü bilim dalı adı olarak sık sık 'dilbilgisi' ya da 'betimlemeli dilbilim' sözcükleriyle eşdeğer anlamda da kullanılmaktadır. Biz burada dilin kurallar dizgesine gramer, dili inceleyerek onun kurallar dizgesini ortaya çıkarmayı amaçlayan bilim dalına da betimlemeli dilbilim diyeceğiz. Genel dilbilimin içinde karşılaştırmalı dilbilim, tarihsel dilbilim, lehçebilim, sözcükbilim gibi dallarla birlikte yer alan betimlemeli dilbilimin sınırları Saussure'ün 'art-zamanlı' ve 'eşzamanlı' dilbilim ayırımını getirmesiyle belirlenmeye başlanmış, daha sonra dillerin Yunan grameri modeline uyacak biçimde değil, kendi öz niteliklerini ortaya çıkaracak bir dil içi yaklaşımıyla betimlenmesi öngörülmüştür. Bugün betimlemele dilbilim alanında birçok yeni kuram oluşturulmakta, dil betimlenmesinde en

etkin ve güçlü yöntemin bulunmasına çalışılmaktadır. Yapısal dilbilimde betimleme işine sesten olaşınmasına karşı, dönüşümsel-üretimsel dilbilimde önce sözdizimi ele alınmakta, daha yeni yaklaşımlarda ise öncelik anlama ya da anlamsal ilişkilere verilmektedir. Dilin her yönünü yeterince aydınlatılabilecek eksiksiz bir betimlemeye varmak epeyce uzak bir olasılık gibi görünüyorsa da, her yeni yaklaşımın belirli bir soruna ışık tuttuğu açıktır. Betimlemeli dilbilimin öncülerinden Hjelmslev'in saptadığı 'kendi içinde tutarlı, tümü içerici ve elden geldiğince özlü olma' ilkelerine bağlı kalındığı sürece daha iyi betimlemelere kavuşulacaktır.

Yabancı dil öğretiminde açıklayıcı öge olarak tanımladığımız gramerin betimlemeli dilbilimce üretildiğini belirttik. Öteki dilbilim dallarının ürünleri ise yabancı dil öğretimine önemli katkılar getirmezler. Örneğin, tarihsel dilbilim bugünkü dilde rastlanan bazı biçimsel düzensizliklerin hedenlerini eski dilin belirli bir aşamasına inerek açıklayabilmektedir. Ancak, bu tür açıklamaların merak gidermekten öteye bir değer taşıdığı söylenemez.

Yabancı dil öğretiminde kullanılmak üzere betimlemeli dilbilimden yalnızca amaç-dilin grameri mi istenecektir? Günümüzdeki yaklaşımlara göre, yabancı dil öğretiminin amacı ne olursa olsun, üç ayrı gramere gereksinme vardır: (1) Çağdaş ölçü dil olarak amaç-dilin grameri, (2) Çağdaş ölçü dil içinde yer alan ve önceden saptanmış amaçlar uyarınca öğretilmesi gerekli görülen ilişkiyel türlerin gramerleri, (3) Çağdaş ölçü dil olarak anadilin grameri.

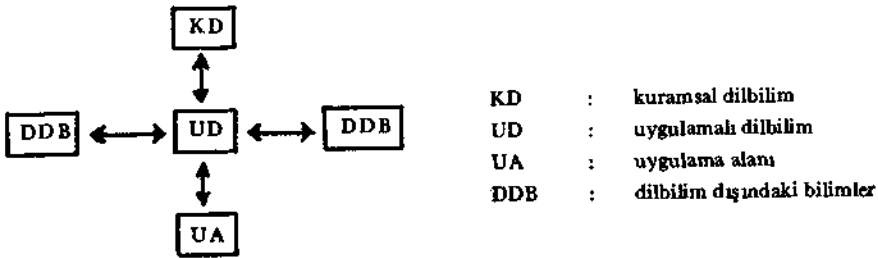
Anadilin gramerine duyulan gereksinme, amaç-dille anadilin karşılaştırılarak aralarındaki ortaklık ve ayrılıkların saptanmasıyla yabancı dil öğretiminde ortaya çıkacak birçok güçlüklerin önceden kestirilebileceği, ardından da bunlara çözüm bulunabileceği görüşüne dayanmaktadır. Amaç-dille anadilin, ayrıca bunların birbirine koşut sayılabilecek ilişkiyel türlerinin gramerlerini karşılaştırarak ortaklık ve ayrılıkları göstermek karşıtsal dilbilimin işidir. İlişkiyel türlerin hangi toplumsal ilişkilere eşlik ettiği, sayıları ve genel dil kullanımındaki sıklıkları dilbilimle toplumbilimin yakın işbirliğiyle incelenebilir. Bu bilimlararası dala toplumsal dilbilim diyoruz.

3. Anlam. Yabancı dil öğretiminin ikinci açıklayıcı ögesi olan sözcük listeleri, anadille amaç-dilin biçimleri arasındaki anlam eşdeğerliliğini tüm ayrıntılarıyla göstermekten uzaktır. Anamlar yalnız kişisel kullanıma göre değil, dilsel ve durumsal çevreye göre de değişmekte, bu değişmeler her dilde ayrı doğrultularda olabilmektedir. Biçimlerin tersine, anlamları doğrudan gözlemleyip inceleme olanağı yoktur. Deneysel araştırma yöntemleriyle çalışan birçok yapısal dilbilimci bu nedenle anlamlar üzerinde durmak istememiş, konunun incelenmesini anlambilime bırakmıştır. Dönüşümsel-üretimsel dilbilimciler ise, dilin bir içyapısı olup olmadığı üzerindeki anlaşmazlıklarına karşın, anlamın dilin temelinde yattığı ve biçimsel yapıdan soyutlanamayacağı inancını paylaşır görünmektedirler. Oldukça yeni bir dilbilim dalı olan üretimsel anlambilim ya da soyut sözdizimi, anlamların grameri içerdiği görüşüne dayalı olarak kurulmuştur. Bu

dalın içinde yer alan edimsel yaklaşımda (pragmatik) kişilerin konuşma sırasındaki yönelimleri (strateji), konuştukları kimselere karşı olan niyet ve tutumları, hatta dünya görüşleri anlamları tanımlayıcı etmenler olarak ele alınmaktadır. İçinden çıkılmaz gibi görünen bu derinlemesine incelemelerin amacı, biçimlerin gerçek ve eksiksiz anlam yorumlarına kavuşturulmalarıdır. Şimdilik uzak bir olasılık sayılsa bile, yukarıda anlatılan biçimde hazırlanmış bir sözlüğün yabancı dil öğretimine katacağı güç ortadadır. Son olarak şu noktayı vurgulayarak belirtelim; biçim ve anlam artık birbirinden ayrılmaz bir bütün olarak kabul edilmekte, dolayısıyla betimlemeli dilbilimin sınırları büyük ölçüde genişletilmiş olmaktadır.

Buraya kadar söylenmiş olanlardan şöyle bir sonuç çıkıyor: Hızla gelişmekte olan betimlemeli dilbilimin, yüzlerce yıllık beklentilere karşın, açıkca belirtilmiş bir tek amacı vardır. O da dilin betimlenmesidir, öğretilmesi değil. Kuşkusuz, yabancı dil öğretiminde, daha önce de değinildiği gibi, en azından amaç-dilin, anadilin ve amaç-dilde yer alan ilişkisel türlerden bazılarının betimlemelerine gereksinme duyulmakta, bu da betimlemeli dilbilimce sağlanmaktadır. Öte yandan, 'öğrenim' konusu, ruhbilimin inceleme alanı içindedir. Ruhbilimce geliştirilecek tutarlı bir öğrenim kuramıyla buna dayalı bir dil öğrenim kuramı, yabancı dilin nasıl öğretileceği sorusuna yanıt getirecektir.

Herhangi bir çalışma alanına katkıda bulunmak amacıyla, dilbilimin kuram, yöntem ve bulgularının başka bilim dallarından da yardım alınarak kullanılmasına uygulamalı dilbilim diyoruz. Bu uygulamanın yapıldığı en önemli çalışma alanı yabancı dil öğretimidir. Öteki uygulama alanları arasında bazı ruh hastalıklarının ve konuşma bozukluklarının tedavisi, çeviri, edebiyat eleştirisi ve iletişim mühendisliği sayılabilir. Uygulamalı dilbilimin ilişkilerini ve konumunu Spillner (155) aşağıdaki çizitle göstermiştir.

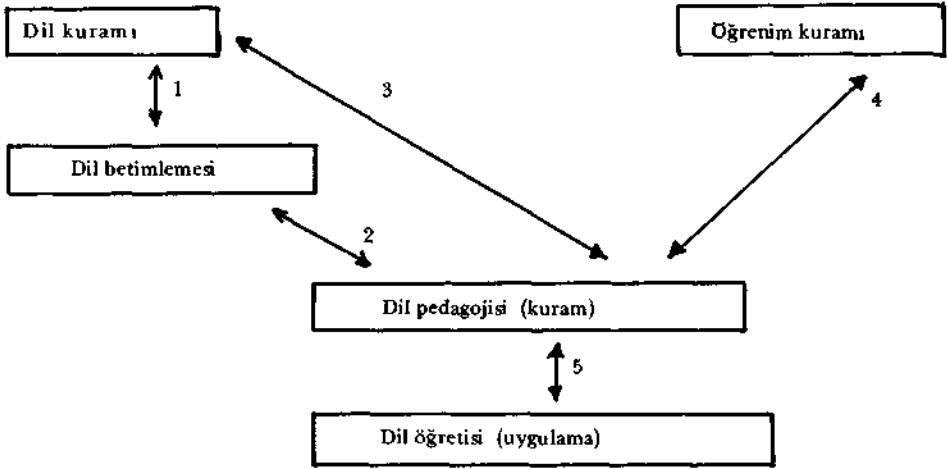

Çizit 1 – Dilbilimin çeşitli alanlara uygulanması

Burada uygulama alanı olarak yabancı dil öğretimi ele alındığında, kuramsal dilbilimden dil betimlemeleri istenecek, ayrıca dilbilim dışındaki bilim dallarından

olan ruhbilim ve toplumbilimden yardım sağlanacaktır. Uygulama alanı konuşma bozukluklarının tedavisi ise, kuramsal dilbilimden istenecek dil betimlemesinin yanında bu kez ruhbilim ve sinirbilimle işbirliği yapılacaktır. Çizit 1'deki çift yönlü oklar karşılıklı etkileşim ve ilişkileri göstermektedir.

Dilbilimin yabancı dil öğretimindeki yeri Spolsky'nin (149) önerdiği çizitte daha açık bir biçimde görülmüyor:

Çizit 2 – Dilbilimin yabancı dil öğrenimi alanına uygulanması

Çizit 2'de yer alan 'dil pedagojisi' deyiminin 'uygulamalı dilbilim' anlamında kullanılmış olması gerektiğini belirterek, çift yönlü okların taşıdıkları sayı sırasıyla hangi ilişkileri simgelediklerine bakalım.

1. Dil kuramı dili tümüyle açıklayabilecek güçte olmalı, dil betimlemesi de bu tür bir kurama dayalı olarak yapılmalıdır.

2. Betimleme, tümünün birden öğretimde kullanılmasına gerek ve olanak bulunmadığına göre, kendi içinden öğretsel bir betimlemenin (pedagojik gramer) çıkarılabilirliğine yatkın olmalıdır. Öğretmen ve öğrenciler için ayrı ayrı öğretsel betimlemeler gerekecektir. Öte yandan betimlemeler, aralarında karşıtlama yapılmasına uygun olmalıdır. Örneğin, amaç-dille anadilin betimlemeleri birbirinden farklı dil kuramlarına dayanıyorsa, benzerlik ve aykırılıkları bulmak olanaksızdır.

3. Dil pedagojisi, dil kuramından yabancı dilin nasıl öğretilebileceğine ilişkin dolaylı bir ipucu elde etmeğe çalışır. Bu nedenledir ki belirli sayıda kalıpların bulunup

betimlenmelerini amaçlayan yapısal dilbilim, dil pedagojisini dolaylı olarak etkilemiş, yabancı dil öğretiminde alışkanlık, öykünme ve örneksmeye önem verilmesine, dolayısıyla kulak-dil alışkanlığı yönteminin geliştirilmesine yol açmıştır. Dönüşümsel-üretim-sel dilbilimde ise dildeki yaratıcılık niteliğinin alışkanlık ya da öykünme olarak açıklanamayacağı savunulmakta, soyut ve karmaşık gramer kurallarına dil yetisinin incelenmesiyle varılacağı ileri sürülmektedir. Bu düşüncenin bilinçli kural öğrenme yönteminin gelişmesine dolaylı olarak katkıda bulunduğu söylenebilir.

4. Dil pedagojisi öğrenim kuramının dil öğretimine hangi ölçüde uyduğunu denetler, eksiklerinin giderilmesine ve etkinliğinin arttırılmasına çalışır.

5. Dil pedagojisiyle dil öğretimi, yani uygulama arasında tutarlılık ve sürekli etkileşim olmalıdır.

Uygulamanın nasıl bir öncelik sırasına göre hangi kuramlardan yararlanılarak ve ne gibi işlemler yoluyla yapıldığını, ayrıca girdi ve çıktılarının neler olduğunu Çizit 3'ten izleyelim (Corder, 1966):

UYGULAMA	KURAM	İŞLEM	İŞLENEN
1. basamak	dilbilim ve toplumsal dilbilim	betimleme	→ dil anlatımları (söz, yazı) ↓ 1
2. basamak	dilbilim ve toplumsal dilbilim	karşıtlama ve seçme	→ betimlenmiş diller ↓ 2
3. basamak	dilbilim, toplumsal dilbilim ve ruhsal dilbilim	düzenleme ve sunuş	→ öğretim programının içeriği ↓ 3 öğretim malzemesi

Çizit 3 – Dilbilim kuramlarının yabancı dil öğretimine uygulanmasında izlenecek sıra

Birinci basamakta, yani başta gelen öncelik sırasına göre, dilbilim ve toplumsal dilbilim kuramlarından yararlanılarak dil anlatımları işlenmekte ve dilin betimlenmesi yapılmaktadır. Elde edilen ürün 1 numaralı okla gösterilen 'betimlenmiş dil'dir. Yabancı dil öğretimi için bu basamakta amaç-dil, anadil ve bunların ilişkisel türlerinin betimlemelerine gereksinme olduğu unutulmamalıdır.

İkinci basamakta yine dilbilim ve toplumsal dilbilim kuramlarından yararlanılarak betimlenmiş dil ve dil türleri karşıtlama ve seçme işlemlerinden geçirilmekte, 2 numaralı okla gösterilen öğretim programının içeriği elde edilmektedir. Başka bir deyişle, amaç-dilin anadile aykırı olan yönlerinin öğretilmesi, amaç-dilin öğretilmesi için gerekli

ve yeterlidir. Seçme işlemi aykırılık, güçlük ve yararlılık ölçüleri göz önünde tutularak yapılmaktadır.

Üçüncü basamakta da dilbilim, toplumsal dilbilim ve ruhsal dilbilim kavramlarından yararlanılarak öğretim programının içeriği, düzenleme ve sunuş işlemlerinden geçirilmekte, 3 numaralı okla gösterilen öğretim malzemesi elde edilmektedir. Daha önce ikinci basamakta seçilmiş olan öğretim birimlerinin sıralanıp sunulmasında da yine bazı ölçülerin kullanılmasına gerek vardır. Doğru olarak genelden özele, yalından karmaşığa, bilinenden bilinmeyene gidilmekte; gereksinimler bakımından yabancı dil öğreniminin özel amaçları göz önünde bulundurulmaktadır.

Görüldüğü gibi, uygulamalı dilbilim neyin öğretileceği sorusuna betimlemeli dilbilimden, öğretimin nasıl yapılacağı sorusuna ise ruhsal dilbilimden kaynaklanarak yanıt getirmeye çalışılmaktadır. Ancak, bugünkü durumlarıyla ne dilbilimin içerik konusunda, ne de ruhsal dilbilimin yöntem konusunda kendilerinden istenen bilgilerin tümünü sağlayabildiği söylenemez. Eldeki bilgilerin eksiklik ya da yetersizliğinden söz ederken betimlemeli dilbilimin yalnız sesli bildirişimi incelediğini, aslında onun bile bir bölümünü dışarıda bıraktığını hatırlamamız gerekir. Saptanan amaç yabancı dilin bedensel ve çevresel bildirişimi de içeren tüm bir bildirişim düzeni olarak öğrenilmesine yönelikse, sesli bildirişimin dışında kalan alanlarla ilgili bilgiler başka kaynaklardan sağlanacaktır. Bu kaynaklar arasında ekinsel insanbilim, iletişimbilim, hatta mantık ve felsefe sayılabilir. Görülüyor ki, yabancı dil öğrencisinin saptanmış olduğu amacın kapsamı genişledikçe dilbilimin öğretime getirdiği katkı aynı oranda büyümektedir. Ayrıca yabancı dil öğretiminde başarının ön koşulu olarak iyi hazırlanmış öğretim malzemesinin yanında, ama ondan çok daha büyük önem taşıyan iki temel öğenin, yani amacını iyi seçmiş öğrenciyle iyi eğitilmiş öğretmenin bulunması gerektiğini biliyoruz. Bütün bunların üzerinde ise, toplumun yabancı dil alanındaki gereksinmelerini ve parasal olanaklarını da bilme durumunda olan eğitim politikacıları yer almaktadır. İşte böylelerine geniş bir açıdan baktığımızda, dilbilimin yabancı dil öğretimindeki işlevinin çok sınırlı olduğunu, dolayısıyla bu alanda karşılaşılan sorunları tek başına çözmesine olanak bulunmadığını açıklıkla görüyoruz.

Son olarak, konumuzun biraz dışına taşma pahasına da olsa, eğitim politikacıları, uygulamalı dilbilimciler, öğretmenler başta olmak üzere ülkemizde yabancı dil öğretimi ve öğrenimiyle ilgili herkesin tartışmasında yarar olacağı inancıyla aşağıdaki görüş ve önerilere yer verilmiştir.

1. Yabancı dil öğretiminde ülkemizin sınırlı kaynakları göz önünde tutulmalı, öğretimin belirli toplum gereksinmelerini karşılayacak amaçlara yönelik bir biçimde yapılması sağlanmalıdır. Bilimsel yazıları okumak, yurdumuza gelen turistlerle anlaşmak, iş mektupları yazmak gibi bir dizi amacın saptanması ve öğrencilerin yabancı dil öğrenimine bunlardan birini seçerek başlaması, gereken ve istenen bilgi ve becerilerin kısa yoldan kazanılmasına yetecek, emek ve zaman savurganlığını önleyecektir.

2. Yabancı dil öğretimine başlanmadan önce ikinci bir dilin neye yarayaacağı, nasıl öğrenileceği öğrencilere ayrıntılarıyla açıklanmalı, doğal dillerin ortak ve aykırı yönleri, anadil ve ikinci dil öğreniminin hangi değişik koşullar içinde yer aldığı ve çeşitli bildirişim düzenleri gibi konularda geniş bilgi verilmelidir. Ayrıca, öğrenim amacının saptanması, öğrenimin sürekliliği ve zamanlama konularındaki çeşitli olasılıklar üzerinde durulmalıdır. Bu tür hazırlayıcı bilgilerin bir ya da iki dönem süreli ayrı bir ders olarak yabancı dil öğretmenlerince verilmesi uygun olur. Orta öğretimin belirli bir yılında bütün öğrencilerin yabancı dile hazırlık dersini almaları, yabancı dil öğrenip öğrenmeyeceklerine ancak böyle bir dersi aldıktan sonra karar vermeleri istenmelidir. Bazı öğrencilerin yabancı dil öğrenimine gerek duymaması ya da bunu ileri bir tarihe ertelemesi doğaldır. Bu bakımdan, esnek bir yaklaşımla yabancı dil öğretiminde başlangıç, orta ve ileri olmak üzere çeşitli amaçlara yönelik üç ayrı düzeyin oluşturulması, her aşamada öğrenciye bir çıkış belgesi verilerek orta, yüksek, hatta yaygın öğretim sırasında bir üst düzeye geçiş sağlanması düşünülebilir. Her ne olursa olsun, yabancı dil öğrenimi için yapılan zaman ve emek yatırımının boşa gitmesine göz yumulmamalı, yabancı dilin yaşam boyu yararlanılacak bir araç olduğu, eğer gerçekten kullanılmayacaksa öğrenilmesine de gerek olmadığı unutulmamalıdır. Böylece, öğretim gücünün tümü istekli ve amacını bilen öğrencilere ayrılabilir, yabancı dil öğretiminde etkinlik sağlanacaktır.

3. Tek yeniliği bir kez de burada yinelenmesi olan son öneri, yabancı dil öğretiminin başarıya ulaşabilmesinde büyük payı bulunan öğretmen ve öğretmen yetiştiricileriyle ilgilidir. Öğrencilerle sürekli ilişki içinde bulunup en akla gelmez dil öğrenim sorunlarını doğrudan doğruya gözleyebilme durumunda olan öğretmenin bunlara çözüm yolları aramak, ders malzemesini değerlendirmek, ders programlarını düzenlemek gibi birçok görevi vardır. Sözü edilen görevleri gereği gibi yerine getirecek üstün nitelikteki yabancı dil öğretmenlerinin eğitimi ise, ancak hem uygulamalı dilbilim uzmanı, hem de yabancı dil öğretmeni olan yetiştiricilere bırakılabilir. Kuşkusuz, bu kişiler yabancı dil öğretim politikasının oluşturulup yönetilmesinde de görev alacaklardır. Öyleyse, her şeyden önce üstün nitelikli öğretmen yetiştiricilerinin yetiştirilmesine ağırlık verilmelidir.

KAYNAKLAR

- Corder, S. Pit, *Introducing Applied Linguistics*, Harmondsworth, Middlesex: Penguin Books, 1973.
- Lakoff, Robin, 'Transformational Grammar and Language Teaching', Lester, Mark (ed.) *Readings in Applied Transformational Grammar*, 284-310, New York: Holt Rinehart Winston, 1973.
- Saville-Troike, Muriel, *Foundations for Teaching English as a Second Language*, Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice-Hall, 1976.

Spillner, Bernd, 'On the Theoretical Foundations of Applied Linguistics', *IRAL* XV/2. 154-157, 1977.

Spolsky, Bernard, 'Linguistics and Language Pedagogy – Applications or Implications?', Alatis, James E. (Ed.) *Report of the 20th Annual Round Table Meeting*, 143-155, Washington, D.C.: Georgetown University Press, 1970.

Wardhaugh, Ronald, 'The Contrastive Analysis Hypothesis', *TESOL Quarterly*, 4.123-130, 1970.

FOREIGN LANGUAGE TEACHING AND LINGUISTICS

ABSTRACT

How descriptions of languages, the main product of linguistics, are made use of in foreign language teaching, what applied linguistics is and with what other disciplines it cooperates to contribute to foreign language teaching are the principal questions discussed in this paper. The importance of meaning as opposed to form, the place of social registers along with the standard variety and the role of the native language vis-à-vis the target language are emphasized in relation to foreign language teaching. Additionally, it is claimed that familiarizing the student with the topics of language, linguistics and language learning beforehand will facilitate foreign language learning when it is attempted later.